

for a living planet

WWF

Lintulahdenkatu 10
FIN-00500 Helsinki

Puh. 09 7740100
Faksi: 09 77402139
www.wwf.fi
info@wwf.fi

Taustatietoja toimittajille

LIVING PLANET -RAPORTTI 2010

Maailman johtava tieteellinen analyysi planeettamme tilasta ja ihmisen toiminnan vaikutuksesta

LUONNON MONIMUOTOISUUS

Living Planet -raportissa kerrotaan luonnon monimuotoisuuden muutoksista, ekosysteemeistä ja siitä, miten ihmiskunta kuluttaa luonnonvaroja.

Yksi Living Planet -raportin pitkäaikaisimmista mittareista, jolla seurataan maailman luonnon monimuotoisuuden tilan kehitystä, on **Living Planet -indeksi (LPI)**. **Aina siitä lähtien, kun ensimmäinen Living Planet -raportti julkaistiin vuonna 1998, tämä indeksi on kehittynyt huolestuttavan vakaasti samaan suuntaan: vuosina 1970–2007 se on laskenut liki 30 prosenttia.**

Tropiikin ja lauhkean vyöhykkeen lajien populaatioiden kehitystrendit poikkeavat toisistaan jyrkästi: **tropiikin lajien osalta LPI on laskenut 60 prosenttia**, kun taas **lauhkean vyöhykkeen lajien LPI on noussut miltei 30 prosentin verran**. Tropiikin makean veden lajien osalta indeksi on laskenut melkein 70 prosenttia.

Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen voi aiheuttaa ekosysteemeissä rasisitusta tai heikentymistä, lopulta jopa romahduksen.

Tämä uhkaa ekosysteemipalveluiden jatkuvuutta, mikä puolestaan uhkaa monimuotoisuutta ja ekosysteemin terveyttä. Ratkaisevan tärkeää on se, että ihmiskunnan riippuvuus ekosysteemipalveluista tekee palveluiden menettämisestä vakavan uhan kaikkien maailman ihmisten tulevalle hyvinvoinnille ja kehitykselle.

EKOLOGINEN JALANJÄLKI

Ekologinen jalanjälki kertoo tuottavien maa- ja vesialueiden pinta-alan, joka tarvitaan tuottamaan ihmisten käyttämät uusiutuvat luonnonvarat, ja siihen sisältyy hiilidioksidipäästöjen (CO₂) sitouttamiseen tarvittavan kasvillisuuden ja infrastruktuurin vaatima tila. **Siinä näkyy huolestuttava yhtenäinen trendi: jatkuva kasvu.**

Uusimmat tiedot ovat vuodelta 2007, ja silloin jalanjälki oli **50 prosenttia** suurempi kuin maan biokapasiteetti (pinta-ala, joka on käytettävissä uusiutuvien luonnonvarojen tuottamiseen ja hiilidioksidin sitomiseen).

Kaiken kaikkiaan ihmiskunnan ekologinen jalanjälki on kaksinkertaistunut vuodesta 1966 lähtien.

Toinen mittari, joka kuvaa ihmiskunnan uusiutuvien luonnonvarojen kulutusta, on **tuotannon vesijalanjälki**. Se osoittaa, **että tällä hetkellä 71 maassa kohdistuu rasisitusta sinisen veden (eli pintatai pohjaveden) lähteisiin** eli lähteisiin, joita ihmiset kuluttavat ja jotka eivät uusiudu.

Tähän Living Planet -raporttiin sisältyy **maapallon hiilidioksidinieluihin liittyvien ekosysteemipalveluiden mittari**. Tämä metsien ja muiden ekosysteemien hiilidioksidikeskittymien kartoitus kuvaa nykyisten hiilidioksidivarastojen sijaintia ja suuruutta yhtenäisellä tavalla koko maapallon osalta ja auttaa määrittämään, millaisia päästöjä eri alueiden maankäytön muutokset saattaisivat aiheuttaa.

for a living planet

WWF

Lintulahdenkatu 10
FIN-00500 Helsinki

Puh. 09 7740100
Faksi: 09 77402139
www.wwf.fi
info@wwf.fi

HIILI

Ekologisen ylikulutuksen kasvu johtuu suurelta osin **hiilijalanjäljen kehityksestä. Se on kasvanut 11-kertaiseksi vuoteen 1961 verrattuna ja vähän yli kolminkertaistunut sitten ensimmäisen Living Planet -raportin julkaisun vuonna 1998.** Jalanjäljen kasvua kiihdyttävät ennen kaikkea hiilidioksidipäästöt ja kasvanut ruoan kysyntä. Hiili on lamauttamassa planeetan elämää ylläpitävän järjestelmän: se on suurin yksittäinen rasite biosfäärille ja vastaa osaltaan yli puolesta ekologista jalanjälkeä.

KUINKA MONTA MAAPALLOA?

Ekologinen jalanjälki ylittää maapallon biokapasiteetin 50 prosentilla – eli **maapalloltä kuluu 1,5 vuotta tuottaakseen luonnonvarat, jotka ihmiskunta käyttää yhdessä vuodessa.**

Vuonna 2007 ihmiskunta käytti toimissaan luonnonvaroja 1,5 planeetan edestä.

Jos kaikki maailman ihmiset eläisivät keskivertoamerikkalaisen tai Arabiemiirikuntien kansalaisen tavoin, tarvittaisiin yli 4,5 maapalloa vastaava biokapasiteetti, jotta ihmiskunnan kulutus ja hiilidioksidipäästöt voitaisiin kattaa. Vuoteen 2030 mennessä ihmiskunta tarvitsee kaksi maapalloa hiilidioksidipäästöjen sitomiseen ja luonnonvarojen kulutuksen tyydyttämiseen, ja vuoteen 2050 mennessä tähän tarvitaan joka vuosi yli 2,8 maapalloa.

KENELLÄ ON SUURIN JALANJÄLKI?

Kaikilla ei ole samankokoinen jalanjälki, ja maiden välillä on valtavia eroja erityisesti, jos maat ovat varsin eri tasoilla taloudessa ja kehityksessä. Tässä Living Planet -raportissa tarkastellaan ensimmäistä kertaa sitä, miten ekologinen jalanjälki on muuttunut ajan mittaan eri poliittisilla alueilla niin jalanjäljen koon kuin eri osatekijöiden suhteellisten osuuksien kannalta.

Maat, joiden maa- ja henkilökohtainen ekologinen jalanjälki on suurin, ovat Arabiemiirikunnat, Qatar, Tanska, Belgia, Yhdysvallat, Viro, Kanada, Australia, Kuwait ja Irlanti.

KÖYHÄT JA RIKKAAT

Tämän vuoden Living Planet -raportissa tarkastellaan ensimmäistä kertaa luonnon monimuotoisuuden liittyviä trendejä maan tulotason perusteella, ja havaittavissa on hälyttävää monimuotoisuuden köyhtymistä alhaisen tulotason maissa.

Tällä on vakavia seurauksia kyseisten maiden asukkaille: kaikkien ihmisten hyvinvointi on riippuvainen ekosysteemipalveluista, mutta luonnon köyhtyminen vaikuttaa kaikkein suurimmin maailman köyhimpiin ja heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin.

Jos saatavilla ei ole puhdasta vettä, viljelymaata sekä tarpeeksi ruokaa, polttoainetta ja raaka-aineita, heikoimmassa asemassa olevat eivät pysty murtautumaan köyhyysloukusta kohti parempaa elämää. Rikkaat valtiot ovat edelleen riippuvaisia muiden maiden luonnonvaroista, mikä johtaa hälyttävään luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen alhaisen tulotason maissa, joissa luonto on vielä toistaiseksi ollut varsin monimuotoista.

Kun ekologista jalanjälkeä tarkastellaan niin, että maat ryhmitellään neljäksi erilaiseksi poliittiseksi alueeksi, voidaan havaita, että kehittyneet maat kuluttavat maapallon ekosysteemejä enemmän kuin köyhemmät, vähemmän kehittyneet maat.

Vuonna 2007 ihmiskunnan ekologisesta jalanjäljestä 37 prosenttia syntyi 31 OECD-maan kulutuksesta. Näihin maihin kuuluvat maailman rikkaimmat taloudet. Sen sijaan 10 ASEAN-maata ja 53 Afrikan unionin maata – joiden joukossa on puolestaan maailman köyhimpiä valtioita – aiheuttavat globaalista

for a living planet®

WWF

Lintulahdenkatu 10
FIN-00500 Helsinki

Puh. 09 7740100
Faksi: 09 77402139
www.wwf.fi
info@wwf.fi

jalanjäljestä on vain 11 prosenttia. OECD-maissa yhden henkilön keskimääräinen ekologinen jalanjälki on myös paljon suurempi kuin muilla kolmella alueella.

Kaikkien neljän poliittisen alueen ekologinen jalanjälki on yli kaksinkertaistunut vuosina 1961 – 2007. Kaikilla alueilla suurin lisäys on tapahtunut hiilijalanjäljessä.

KASVANUT KULUTUS JA KEHITYKSEN ETENEMINEN

Living Planet -raportti osoittaa, että **eri maiden kansalaisten kulutuksessa on valtavia eroja ja että rikkaammissa maissa kulutetaan yleensä enemmän kuin köyhemmissä, vähemmän kehittyneissä maissa.**

On tärkeää selvittää, edellyttääkö korkea inhimillisen kehityksen taso suurta kulutusta. Inhimillisen kehityksen indeksi (HDI) on keskeinen mittari, jolla seurataan tulotasoa, odotettavissa olevaa elinikää ja koulutustasoa. HDI:n ja ekologisen jalanjäljen suhde osoittaa, että alhaisen kehitystason maissa kehitystaso ei ole riippuvainen yksilökohtaisesta ekologisesta jalanjäljestä.

Kun kehitys etenee tietylle tasolle, myös yksilökohtainen jalanjälki kasvaa – ja lopulta saavuttaa pisteen, jossa pienikin HDI:n edistysaskel aiheuttaa erittäin suuren ekologisen jalanjäljen kasvun.

Lisäksi monilla kehittyneillä mailla on samankaltainen yksilökohtainen jalanjälki kuin niitä paljon vähemmän kehittyneillä mailla. Asiaan vaikuttaa myös se, että vaurauden ja hyvinvoinnin välillä ei ole enää suoraa yhteyttä, kun tietty asukaskohtainen bruttokansantuote ylitetään. **Johtopäätös: Korkea kehitys- tai hyvinvointitaso ei välttämättä edellytä suurta kulutusta.**

VIHREÄ TALOUS. MIHIN SEURAAVAKSI?

Ihmiskunnan hiilijalanjälkeä on mahdollista pienentää määrätietoisella energiatehokkuuden parantamisella ja sijoittamisella uudistuviin energianlähteisiin.

Myös **viljelymaan globaalia tarvetta voidaan pienentää** – tosin jos vuoteen 2050 mennessä 9,2 miljardia ihmistä on siirtynyt runsaskaloriseen, paljon liha- ja maitotuotteita sisältävään ruokavalioon, maapallon viljelyyn soveltuva maa ei riitä. Tämä tarkoittaa, että **miljardien ihmisten ruokailuvalinnat vaikuttavat ratkaisevalla tavalla** siihen, riittääkö ruokaa kaikille.

WWF:n mukaan seuraaviin haasteisiin on tartuttava, jotta planeetan kiireellisimmät ongelmat voidaan ratkaista:

Sijoitetaan luontopääomaan – WWF vetoaa maailmaan, jotta

- **suojelualueiden osuutta kasvatettaisiin kaikilla ekologisilla alueilla (niiden pinta-alasta 15 prosenttia tulisi olla suojelualueita¹)**
- **metsien hävittämisen nollataso maailmanlaajuisilla ponnisteluilla, joihin liittyy perinteisiä keinoja (suojelualueet), uusia aloitteita (REDD+) ja markkinamekanismeja (tavaroiden toimitusketjuihin liittyvät parhaat käytännöt)**
- **pysäytettäisiin veden liikakäyttö ja makean veden vesistöjen pirstoutuminen**
- **lopetettaisiin liikakalastus ja tuhoa aiheuttavat kalastusmenetelmät**
- **tehtäisiin sijoituksia biokapasiteettiin**
- **luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita arvostettaisiin**
- **energia- ja ruokaongelmat ratkaistaisiin**
- **maan jakamiseen ja maankäytön suunnitteluun kiinnitettäisiin huomiota**
- **rajalliset luonnonvarat pystyttäisiin jakamaan.**

¹ Koskee IUCN-luokituksia I-IV. Viime aikoina WWF on ottanut tavoitteeksi, että suojelualueiden osuudeksi tulisi määrittää 20 % kaikille IUCN-luokituksille vuoden 2010 biodiversiteettisopimuksen osapuolten kokouksessa.